MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI
KOMITET POLITYKI NAUKOWEJ

BM.WOG.001.21.2021 Warszawa 2021-02-23

Stanowisko Komitetu Polityki Naukowej w sprawie problemu współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorców w procesach innowacyjności w gospodarce krajowej

Komitet Polityki Naukowej mając na uwadze: intensywne globalne zmiany wpływające na gospodarkę państwa, nową europejską perspektywę finansową, a także założenia projektu *Polityka Naukowa Państwa* i związek tych uwarunkowań z udziałem innowacji w procesie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, odbył dyskusję z przedstawicielami przedsiębiorców i inwestorów oraz osób wspierających przedsiębiorczość akademicką w obecności przedstawicieli Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii w trakcie posiedzenia w dniu 20.01.2021r.

Jednym z priorytetów Polityki Naukowej Państwa w ramach rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego jest zwiększenie dynamiki sektora B+R i komercjalizacji badań. Sprostanie temu wyzwaniu pozostaje uzależnione m.in. od sprawności mechanizmów wspierających to przedsięwzięcie, w tym od otoczenia prawno-administracyjnego procesu innowacji, ekosystemów innowacji, profilowanej polityki finansowej, a także jakości kształcenia.

Proponowane rozwiązania wymagają przede wszystkim współpracy wielu podmiotów publicznych i prywatnych, wśród których najważniejszymi interesariuszami pozostają:

- jednostki administracji rządowej (w tym Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Ministerstwo Finansów, Giełda Papierów Wartościowych, Ministerstwo Obrony Narodowej);

- uczelnie i instytuty badawcze;

- agendy finansujące badania w obszarze B+R;

- przedsiębiorcy i ich zrzeszenia.

Procesy innowacji powinny przebiegać w przyjaznym środowisku prawno-administracyjnym, zapewniającym im harmonijny rozwój na wszystkich jego etapach, od prowadzenia prac badawczych po kompleksową implementację ich wyników na potrzeby gospodarki i stosunków społecznych.

W tym kontekście niezbędne jest:

- wprowadzenie nowych standardów kultury zarządzania procesem innowacji, w tym na poziomie administracji uczelni, zatrudniającej profesjonalnie przygotowanych specjalistów (nie tylko w centrach transferu technologii);

- wprowadzanie zasad polityki kadrowej promującej zatrudnianie pracowników naukowych o wybitnych zdolnościach wynalazczych i menadżerskich;

- wprowadzenie elastycznych rozwiązań administracyjno-prawnych w procesie komercjalizacji wyników badań naukowych, w tym wielu ścieżek komercjalizacji, a także możliwości sprzedaży patentów z wolnej ręki bez konieczności ich wcześniejszej wyceny ;

- wprowadzenie czytelnych zasad ochrony patentowej wynalazków oraz transparentnych form udziału naukowców, uczelni i przedsiębiorców w rozliczeniach finansowych wynikających z praw własności intelektualnej powstającej na uczelni lub z jej wymierną partycypacją; a także strategii ochrony patentowej wynalazków na rynkach międzynarodowych;

- wprowadzanie na uczelniach systemów motywacyjnych dla podejmowania badań o potencjale komercyjnym i wdrożeniowym, będących równoprawną alternatywą dla systemów promujących rozwój naukowy na podstawie kryteriów publikacyjnych;

- wprowadzenie systemu motywacyjnego dla uczelni promującego rozwój przedsiębiorczości (np. w postaci dodatkowego wsparcia finansowego równego kwotom uzyskanym z komercjalizacji lub wg innych zasad);

- opracowanie systemu zachęt do tworzenia spółek spin-off i spin- out w oparciu o wzorce stosowane na uczelniach, w których funkcjonują sprawdzone modele ekosystemu B+R;

- opracowanie systemu monitorowania wprowadzanych zmian w kontekście rozwoju obszaru B+R na poziomie uczelni;

- promocja innowacji wytwarzanych w Polsce na rynkach zagranicznych i wyszukiwanie inwestorów wśród podmiotów zagranicznych dysponujących kapitałem umożliwiającym transfer technologii na rynek globalny;

-odbiurokratyzowanie procesów i czynności związanych z prowadzeniem innowacyjnej działalności gospodarczej (np. minimalizacja wpływu decyzji urzędniczych na zasadność postępowania biznesowego przez ograniczenie do rejestracji oraz aktywnej pomocy w przekazywaniu niezbędnych danych);

- doskonalenie prawa zamówień publicznych do polityki wspierania innowacyjności;

- zniesienie barier stawianych przez komisje decydujące o prowadzeniu niektórych badań wynikających z nadinterpretacji obowiązujących przepisów (np. odmienne interpretacje przepisów skutkujące wydaniem lub odmową wydania pozwolenia na podobne badania na zwierzętach przez różne lokalne komisje etyczne);

- opracowanie systemu ciągłego monitorowania zmian w procesach wspierania innowacyjności polegającego na umożliwieniu stałego kontaktu przedsiębiorców z przedstawicielami instytucji rządowych.

Warunkiem efektywnych procesów innowacji przenoszących się m.in. na przewagę konkurencyjną uczestniczących w nich przedsiębiorstw jest stworzenie odpowiedniego ekosystemu, w którym wynalazcy, inwestorzy i przedsiębiorcy tworzą sieć wzajemnych powiązań i wsparcia. Brak takich środowisk jest jedną z przyczyn niskiego potencjału innowacyjnego Polski w porównaniu z innymi krajami. Obecny stan wynika z uwarunkowań historyczno-ekonomicznych, które sprawiały, że przedsiębiorcy nie funkcjonują w warunkach wymuszających wdrażanie innowacji. Ponadto większość polskich MŚP nie przeskalowuje swojej działalności na rynki europejskie lub globalne, co dodatkowo ogranicza popyt na innowacje. Biznes nie zgłasza zapotrzebowania na tego rodzaju wartości i nie wywiera związanej z nimi presji na uczelnie. Z kolei wiele aktywności badawczych uczelni nie odpowiada potrzebom i oczekiwaniom przedsiębiorców. Tymczasem absolwenci polskich uczelni, jeżeli zakładają bardzo dobrze rozwijające się firmy o zasięgu globalnym, czynią to nie Polsce lecz za

granicą. Utrzymywanie takiej sytuacja może okazać się w dłuższej perspektywie czasowej niebezpieczne dla krajowej gospodarki. spychając ją w strefę gospodarek niekonkurencyjnych.

W celu budowania i rozwoju ekosystemów niezbędne jest:

- tworzenie sieci powiązań (hubów gospodarczo-finansowych z udziałem uczelni) opartych na wzajemnym zaufaniu;

- tworzenie rynku otwartego na innowacje, np. przez większy nacisk kładziony na finansowanie innowacji z potencjałem globalnym, a nie tylko krajowym (również by unikać rozpraszania środków);

- pomoc dla przedsiębiorców w zakresie skalowania rozwiązań oraz budowania strategii biznesowych (bussines development) dla firm z potencjałem innowacyjnym (pomoc szkoleniowa i finansowa);

- budowanie rynku pracy dla naukowców (poza instytucjami szkolnictwa wyższego i nauki) i menagerów nauki;

- budowanie strategii innowacji dla firm krajowych skalowanych w Europie, uwzględniających zwiększenia popytu na innowacje pochodzące od krajowych instytucji naukowych;

- pomoc w zakresie marketingu oraz lobbingu za granicą przez instytucje państwowe w celu wsparcia sprzedaży krajowych produktów wykorzystujących innowacje;

- promocja patentów międzynarodowych i dobrych praktyk patentowania;

- większe zaangażowanie sektora wojskowego jako odbiorcy rozwiązań innowacyjnych powstających na uczelniach.

Prowadzone działania powinny być ukierunkowane na kluczowe obszary gospodarki opartej na wiedzy. W związku z tym niezbędne jest:

- wsparcie w wytypowanych obszarach rozwoju efektywnych ekosystemów, m.in. w obszarze biotechnologii, spersonalizowanej medycyny, cyberbezpieczeństwa, eksploracji przestrzeni kosmicznej, sztucznej inteligencji, przemysłu przyszłości, materiałów przyszłości, nowoczesnej energetyki, robotyki i nanotechnologii w których polskie przedsiębiorstwa mogą uzyskać przewagę konkurencyjną;

- przełamywanie barier finansowych dla przedsięwzięć komercjalizacyjnych o największym potencjale (np. partycypacja państwa w wysokich kosztach badań klinicznych, niezbędnych dla wejścia na rynek);

- rezygnacja z inwestycji, na których Polska nie jest w stanie ekonomiczne zyskać, jeżeli nie są one niezbędne z powodów społecznych lub związanych z ochroną zdrowia, klimatu i środowiska;

- rezygnacja z finansowania ze środków publicznych obszarów/firm o ustabilizowanej pozycji rynkowej (np. rynek gier komputerowych, firmy-córki wielkich firm globalnych);

- przekształcanie działań pilotażowych w obszarze innowacji w powszechne i stabilne rozwiązania;

- obserwacja, przy użyciu obiektywnych wskaźników, rezultatów działań na rzecz innowacji oraz wykorzystywanie tej metody weryfikacji jako kryteriów dalszych decyzji w sferze polityki prawnej, finansowej i naukowej (regularne audyty istniejących procedur);

Uczelnie w procesie innowacji powinny spełniać kluczową role poprzez kształcenie wysokiej jakości absolwentów i promocje dobrych praktyk. Wśród niezbędnych zmian kluczowymi są:

- ukierunkowanie kształcenia na przedsiębiorcze myślenie, pracę w interdyscyplinarnych zespołach, promocję dobrych praktyk w zakresie przedsiębiorczości;

- podniesienie jakości kształcenia w zakresie kompetencji zawodowych i kompetencji miękkich, w tym odpowiedzialności za powierzane zadania oraz świadomych znaczenia współpracy;

- tworzenie programów kształcenia w zakresie zarządzania strategicznego i zarządzania zwinnego;

- rozwijanie kształcenia dualnego i doktoratów wdrożeniowych;

- wdrażania nowoczesnych metod kształcenia opartych o realizację projektów i analizę przypadków;

- promowanie staży przemysłowych wśród kadry akademickiej;

- wprowadzenie mechanizmów wsparcia dla uczelni uzyskujących zyski z prowadzonych badań naukowych, w tym wynikających z monetyzacji własności intelektualnej wynalazków;

- działania upowszechniające ideę przedsiębiorczości i tworzenie systemów motywacyjnych dla twórców uczestniczących w procesie komercjalizacji, promowanie efektywnych zachowań biznesowych (success stories) przez właścicieli firm odnoszących sukces globalny;.

- adaptacja dobrych wzorców (np. zmiana uregulowań wewnętrznych na podstawie sprawdzonych rozwiązań zagranicznych);

- stworzenie rynku pracy dla osób o wysokich kompetencjach naukowych.

Podsumowując, Komitet Polityki Naukowej wyraża gotowość do dalszych działań wspierających i monitorujących wdrażanie przedstawionych propozycji w pracach legislacyjnych rządu, szczególnie biorąc pod uwagę synergie proponowanych zmian z głównymi celami opracowywanej Polityki Naukowej Państwa.

Do końca czerwca b.r. KPN zwróci się do przedstawicieli rządu obecnych na spotkaniu z prośbą o przestawienie informacji na temat podjętych oraz planowanych działań w kontekście problemów wskazanych w niniejszym stanowisku, a uzyskane informacje zostaną przekazane wszystkim uczestnikom spotkania. Kolejne posiedzenie poświęcone współpracy nauki i biznesu w procesach innowacji Komitet Polityki Naukowej planuje przeprowadzić we wrześniu 2021 r.

Prof. dr hab. Anna Chełmońska- Soyta

Przewodnicząca Komitetu Polityki Naukowej